

Іващенко М.В.

к.е.н, доцент

доцент кафедри економіки, менеджменту та бізнесу

Харківського навчально – наукового інституту

ДВНЗ «Університет банківської справи»

УКРАЇНА НА ГЛОБАЛЬНИХ СИРОВИННИХ РИНКАХ

На сьогоднішній день національна економіка України досить сильно залежить від ситуації на глобальних сировинних ринках через суттєву сировинну орієнтацію експорту. Економіка сировинного сектору сьогодні чітко виокремилась у самостійний вектор економічного аналізу, який суттєво відрізняється від традиційних поглядів щодо моделювання внутрішніх та зовнішніх економічних процесів та потребує ґрунтовного наукового осмислення. Це зумовлено тим, що проблема якості інститутів і рентоорієнтована поведінка в сировинних економіках загрожують вкрай серйозними спотвореннями всіх макроекономічних та інституціональних процесів.

Під сировиною, як правило, розуміють продукти видобувної промисловості і сільського господарства. Тому основними ринками сировинних товарів є ринки продовольства, сільськогосподарської сировини, руд і металів, палива, які за всіма ознаками є глобальними.

Є два факти, аксіоматичних для української економіки:

1. Економіка України дуже мала в глобальному масштабі та не справляє майже ніякого впливу на загальносвітову. ВВП України за купівельною спроможністю становив приблизно 1,7% від ВВП ЄС. Такі мікромасштаби свідчать, що Україна практично не може впливати не те що на глобальну економіку, але навіть на економіку ЄС.

2. Частка експорту в ВВП України істотно зросла, і, з огляду на обставини, в 2017-2018 роках українська економіка залежатиме від зовнішніх ринків. Водночас внутрішній ринок залишається дуже слабким, і немає жодних факторів, які рухали б його вгору. За підсумками 2016 року експорт становив близько 42% ВВП України. Якщо на сировинних ринках триватимуть тренди лютого-березня 2016 року і розпочнеться другий етап зростання цін на залізорудну сировину, сталь і зернові, це не зможе не надати українській економіці позитивної динаміки [3].

Обидва ці факти прив'язують український ВВП до цін на зернові, ЗРС і чорні метали. Якими будуть ці ціни в липні 2017 року – сказати дуже і дуже складно.

У 2016 році Україна експортувала зернових на \$6,08 млрд., що у відсотках до попереднього року складає 100,3. Але за групою «Мінеральні продукти» експорт склав \$2,7 млрд., що у відсотках до попереднього року складає 88,0. Аналогічна ситуація з групою «Недорогоцінні метали та вироби з них», у якій найбільшу питому вагу мають чорні метали – \$8,3 млрд., 88,0 % до попереднього року. Це і є результат комбінації падіння цін і попиту. Тобто лише протягом минулого року Україна недорахувалася від двох своїх експортних статей майже \$2 млрд. При цьому у 2015 році у порівнянні з 2014 роком відбулося зменшення експорту за цими статтями мало не вдвічі [2].

Ця тема відображає надзвичайно широке коло фундаментальних проблем, дослідження яких має важливе теоретичне і практичне значення, а також вимагає поєднання зусиль науковців для створення нової парадигми економічної науки, яка б адекватно відображала процеси глобальної економіки, зокрема ті, які виявляються за умов спадного тренда сировинних цін.

Макро-, інституціональна, фінансова економіка сировинного сектору сьогодні є самостійним типологічним вектором економічного аналізу, який

суттєво відрізняється від традиційних поглядів щодо моделювання економіки, міжнародних взаємин, інституціональної ефективності тощо; – спадний тренд сировинних цін, який негативно впливає на основні макрофінансові аспекти функціонування глобальної економіки, загострює проблему визначення перспектив функціонування сировинного експорту України. При цьому різке погіршення ситуації в сировинному секторі зумовлює необхідність пошуку інноваційних альтернатив сировинному багатству. Необхідність збереження значних інвестицій в аграрний та металургійний сектори вітчизняної економіки не мають розглядатись як структурні пріоритети [1]. Навпаки, система макрорегуляторів має враховувати масштабні ризики вразливості до коливання світових цін таким чином, щоб несировинний експорт уможлиблював визначення «секторного обличчя» української економіки. Викликами та ризиками для України залишаються військові дії на території країни, зовнішній борг, темпи відновлення підприємств, подолання корупції, визначення секторних пріоритетів. А головне - перспективи української економіки залежать насамперед від якості проведених реформ, а не від темпів зростання світової економіки.

Список літератури

1. Козюк В. Глобальна економіка в умовах спадного тренда сировинних цін: виклики та можливості для України /Козюк В., Шиманська О. //Вісник ТНЕУ. – 2016. - № 1. - с. 128-135.
2. Товарна структура зовнішньої торгівлі України за 2016 рік [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/tsztt/tsztt_u/arh_tsztt2016_u.html
3. Шапран В. Як світова економіка вплине на Україну [Електронний ресурс] /Шапран В. //Новое время. Бизнес. Режим доступу: <http://biz.nv.ua/ukr/print/experts/shapran/jak-svitova-ekonomika-vpline-na-ukrajinu.html>